

Ekon av solidaritet

Bidrag från Stefan Bergmark
2009-01-12
Senast uppdaterad 2009-01-13

Strejk på grund av hög hyra, New York 1919

Förra vintern bodde en papperslös indier hemma hos oss. Han hade jobbat som nattstädare på Mc Donalds i småländska Nybro för 33 kronor i timmen och hyrt en lägenhet med tre andra i samma situation. En lägenhet utan möbler som den så kallade arbetsgivaren ordnat. Men så blev han av med jobbet och vräktes. Som på film med sina tillhörigheter utslängda genom fönstret.

Till nytkomna antologin Ekot från Amalthea har ABF bjudit in några skribenter från olika delar av arbetarrörelsen och vänstern. Anledningen är att hundra år förflutit sedan tre unga radikaler sprängde båten Amalthea och dödade en brittisk strejkbrytare. Själva händelseförloppet beskrivs förstås, främst i historikerna Lars Berggrens och Roger Johanssons kapitel, men i centrum står vad händelsen kan säga oss i 00-talet med en allt mer globaliserad arbetsmarknad, ökande strejkbryteri och ett växande papperslöst långlöneproletariat inom EU.

Anne-Marie Lindgren är utredningschef vid Arbetarrörelsens tankesmedja. Smedjan bildades 2006 efter en sammanslagning av socialdemokratiska partiets och ABF:s Idé och Tendens samt LO idédebatt. Detta efter att den senare under en tid smidit tankarna allt för radikalt och fritt från partikotteriet. Med en sådan usel start för den nya tankesmedjan känns Anne-Marie Lindgrens kritik av politisk radikalitet helt följdriktig. Utan att blinka sätter hon i sitt kapitel i antologin mer eller mindre likhetstecken mellan idéer om direkta aktioner och terrorism. Som om inte Amaltheadådet vore en unik händelse i svensk arbetarrörelsehistoria. Som om inte just den direkta aktionen, i form av strejken, vore fackföreningsrörelsens främsta vapen. Men enligt Lindgren var de radikala elementen kontraproduktiva. Rösträtt och välfärd fick ändå till slut, men det tack vare den fridfulla reformistiska delen av arbetarrörelsen samt "förnuftiga och reflekterande personer på den borgerliga kanten"!

Salka Sandén, författare med bakgrund som antifascistisk aktivist under 80- och 90-talen, nyanserar Lindgrens minst sagt enkelspåriga historieskrivning. De radikala delarna av arbetarrörelsen var förstås en förutsättning för reformisternas framgångar och, i viss mån, vice versa. Arbetsgivarna kände sig hotade och sökte en social kompromiss för att "en gång för alla fastslå sin rätt att föfoga över produktionsmedlen och styra på arbetsplatserna". Det skulle stå dem dyrt och arbetarklassen flyttade fram sina positioner, men den arbetsfred och sociala fred vilket överrenskommelser som Saltsjöbadsavtalet skapade var en nödvändig långsiktig investering.

Nu, i 00-talet, är den sociala kompromissen bruten. Strejkbryteriet finns återigen på svensk mark. Ett uppmärksammat exempel är de lettiska byggnadsarbetarna vid blockaden i Vaxholm. Och det ska understrykas. När Anton Nilsson och hans kumpaner sprängde Amalthea så drabbades i första hand inte den egentliga motståndaren - klassfienden - utan andra arbetare vilka förmodligen av fattigdom valt skamfullt svartfoteri. Martin Virenius, tredje vice ordförande i Transport, skriver mycket riktigt att ingen "förutom möjligen någon högerextrem vildhjärna" skulle idag komma på tanken att spränga exempelvis de lettiska strejkbrytarna i Vaxholm i luften. Amaltheamännens avsikt var nog inte heller att döda utan att skrämmas men de misstog sig på bombens sprängkraft.

Virenius efterflyser en facklig strategi mot social dumping och att fattiga arbetare används som strejkbrytare. Strategin måste utgå från likabehandling, att alla som arbetar i Sverige ska behandlas på samma sätt. Strejkbrytare ska i första hand utsättas för övertalning och påtryckningar. Fungerar inte det krävs fantasirika fackföreningar som kan bygga på konflikten med sympatiåtgärder.

Det förutsätter förstås modernare kamporganisationer än dagens stelnade LO-förbund. Olle Sahlström, författare med bakgrund som ombudsman, skriver bland annat om den amerikanska företeelsen community unionism. Att stridbara fackföreningar också kan söka allianser i lokalsamhällena och med andra sociala rörelser. I USA har den låga organisationsgraden säkert varit en tvingande omständighet men även i europa, med allt svagare medlemsstockar och ett allt större utbud av avtalslöst arbete, finns anledning till att omprioritera.

Som alltid är förstås de som står längst ned på arbetsmarknaden, idag de papperslösa, i störst behov av den fackliga solidariteten. Men hur illa ställt det är med stora delar av 00-talets svenska fackföreningsrörelse visar exemplet med vår indiske vän.

Syndikalisterna satte Mc Donalds i Nybro i blockad och det slutade med ett fett skadestånd. Den fackliga segern fick trots det en bitter eftersmak då ombudsmannen för hotell- och restaurangfackets avdelning 12 Kalmar, strax innan givit sitt stöd till Mc Donalds! ”Man kan inte hitta på egna lagar och köra efter dem” uttalade han sig till bland annat tidningen Östra Småland med udden riktad mot syndikalisterna. Trots att Kalmarpolisen hela tiden hade betraktat blockaden som en

legal stridsåtgärd!

En chef för "arbetarrörelsens tankesmedja" som avfärdar direkta aktioner. En ombudsman som använder lagen för att bekämpa facklig kamp. Ja, det finns nog många som har anledning att begrunda Olle Sahlströms avslutande fråga i Ekot från Amalthea - om fackföreningen i framtiden ska vara en kamporganisation eller ej.